

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ІННОВАТИКИ,
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ІНФРАСТРУКТУРИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально-наукового інституту
інноватики, природокористування та
інфраструктури

Василь БРИЧ

“ 29 ” 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор
з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

“ 29 ” 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально-наукового інституту
новітніх освітніх технологій

Святослав ПИТЕЛЬ

“ 29 ” 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
з дисципліни «Екологічний аудит»**

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань: Е «Природничі науки, математика та статистика»

Спеціальність: Е2 «Екологія»

Освітньо-професійна програма: «Екологія та біоекономіка»

Кафедра екології та охорони здоров'я

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції, год	Практ., год	ІРС, год	Тренінг, год	СРС, год	Разом, год	Екзамен (сем.)
Денна	I	2	32	14	3	6	93	150	2
Заочна	I	2	8	4	-	-	138	150	2

29.09.2025
[Підпис]

ТЕРНОПІЛЬ - 2025

Робочу програму склав к. е. н., доцент Василь Файфура.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології та охорони здоров'я,
протокол № 2 від 26.09.2025 р.

Завідувач кафедри

к.е.н., доцент Леонід БИЦЮРА

Гарант ОПП

к.е.н., доцент Леонід БИЦЮРА

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Екологічний аудит»

1. Опис дисципліни «Екологічний аудит»

Дисципліна «Екологічний аудит»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: Е «Природничі науки, математика та статистика»	Статус дисципліни вибіркова Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність Е2 «Екологія»	Рік підготовки: <i>Денна – 1</i> <i>Заочна – 1</i> Семестр: <i>Денна – II</i> <i>Заочна – II</i>
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – магістр	Лекції: <i>Денна – 32 год.</i> <i>Заочна – 8 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 14 год</i> <i>Заочна – 4 год.</i>
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота: <i>Денна – 93 год</i> <i>Заочна – 138 год.</i> Тренінг – 6 год. Індивідуальна робота – 5 год.
Тижневих годин – 10, з них аудиторних – 3		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета і завдання дисципліни «Екологічний аудит»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Мета навчальної дисципліни «Екологічний аудит» полягає у формуванні системи знань про теоретичні та методичні основи екологічного аудиту як ефективного управлінського інструменту. Курс спрямований на засвоєння методології, що базується на системному підході, завдяки якому здійснюється оцінювання відповідності діяльності підприємств вимогам екологічного законодавства, стандартів і політики, а також підвищення екологічної ефективності управління з метою охорони навколишнього середовища, забезпечення екологічної безпеки та підвищення конкурентоспроможності.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Завдання дисципліни поділяються на теоретичні та практичні.

Теоретична підготовка передбачає вивчення принципів і методології екологічного аудиту, вимог до його проведення, структури аудиторської оцінки господарських об'єктів, аналізу законодавчої бази, процедур і методик здійснення екоаудиту, а також ознайомлення з перспективами його розвитку.

Практична складова орієнтована на набуття навичок проведення екологічного аудиту, оволодіння методами збору, аналізу та оцінки інформації, необхідної для формування обґрунтованих висновків і рекомендацій щодо покращення екологічної діяльності підприємств.

У результаті опанування курсу студенти повинні знати основи системного підходу, правові та організаційні засади екологічного аудиту, його види, функції та принципи, вимоги до проведення аудиту, особливості застосування у різних галузях та міжнародний досвід. Вони повинні вміти проводити екологічну оцінку діяльності підприємств, аналізувати відповідність екологічним нормам, готувати аудиторські звіти, визначати пріоритетність виявлених проблем, оцінювати ефективність природоохоронних заходів і застосовувати світовий досвід екологічного аудиту на практиці.

3. Програма навчальної дисципліни «Екологічний аудит»

Змістовий модуль 1. Основи теорії та методології екологічного аудиту

Тема 1. Предмет та основні завдання дисципліни «Екологічний аудит»

Сутність і мета екологічного аудиту. Основні завдання екологічного аудиту. Принципи проведення екологічного аудиту. Об'єкт і предмет екологічного аудиту. Відмінності екологічного аудиту від екологічного моніторингу та інспекції. Роль екологічного аудиту в системі екологічного управління підприємством. Етапи становлення екологічного аудиту як наукової та практичної діяльності. Екологічний аудит як інструмент підвищення екологічної ефективності підприємства.

Тема 2. Законодавче забезпечення екологічного аудиту в Україні

Нормативно-правова база екологічного аудиту в Україні. Законодавчі вимоги до проведення екологічного аудиту. Права, обов'язки та статус екологічного аудитора. Роль державних органів у регулюванні еколого-аудиторської діяльності. Закон України «Про екологічний аудит» та його ключові положення. Об'єкти, що підлягають обов'язковому екологічному аудиту. Фінансові та правові аспекти проведення екологічного аудиту. Гармонізація національного законодавства з міжнародними нормами у сфері екологічного аудиту.

Тема 3. Форми та види екологічного аудиту. Процедури і документальне забезпечення

Класифікація видів і форм екологічного аудиту. Основні етапи проведення екологічного аудиту. Критерії оцінювання екологічної діяльності підприємства. Внутрішній та зовнішній екологічний аудит: особливості та порівняння. Обов'язки та функції екологічного аудитора. Документальне забезпечення процесу екологічного аудиту. Структура й зміст екологічного аудиторського звіту. Контроль якості проведення екологічного аудиту.

Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти екологічного аудиту

Тема 4. Аудит систем менеджменту організації згідно міжнародних стандартів серії ISO 14000

Призначення системи екологічного менеджменту відповідно до стандартів ISO 14000. Принципи екологічного аудиту систем управління. Вимоги стандарту ISO 14001 до екологічного аудиту. Етапи аудиту системи екологічного менеджменту. Використання результатів аудиту для вдосконалення екологічної політики підприємства. Відмінності між сертифікаційним і внутрішнім

аудитом за ISO 14001. Методи оцінки відповідності системи управління екологічним стандартам. Міжнародний досвід розвитку екологічного аудиту.

Тема 5. Спеціальні сфери застосування екологічного аудиту

Галузі застосування екологічного аудиту. Екологічний аудит у промисловості та енергетиці. Екологічний аудит у сільському господарстві. Використання екологічного аудиту в транспортній галузі. Аудит екологічних аспектів у будівництві та інфраструктурі. Екологічний аудит у сфері поводження з відходами. Економічні та управлінські переваги запровадження екологічного аудиту. Роль спеціальних аудитів у прийнятті управлінських рішень.

Тема 6. Особливості проведення екологічного аудиту діяльності, пов'язаної з використанням природних ресурсів

Об'єкти екологічного аудиту у сфері природокористування. Методи оцінювання впливу діяльності на природні ресурси. Роль екологічного аудиту в забезпеченні раціонального природокористування. Особливості проведення аудиту у сфері водокористування. Аудит підприємств, що використовують земельні ресурси. Екологічний аудит лісових і рекреаційних територій. Критерії екологічної ефективності природокористування. Використання результатів аудиту у програмах сталого розвитку.

Тема 7. Екологічний аудит територій та видів господарської діяльності

Мета і завдання екологічного аудиту територій. Етапи проведення екологічного аудиту територій. Показники оцінювання екологічного стану території. Аудит видів господарської діяльності, що впливають на довкілля. Аналіз екологічних ризиків і чинників антропогенного впливу. Формування рекомендацій за результатами екологічного аудиту територій. Інструменти моніторингу для проведення територіального екоаудиту. Використання результатів аудиту територій у формуванні регіональної екологічної політики.

Структура залікового кредиту з дисципліни «Екологічний аудит» денна форма навчання

	Кількість годин					
	Лекції	Прак-тичні заняття	Індиві-дуальна робота	Тренінг,	Самос-тійна робота	Контроль ні заходи
Змістовий модуль 1. Основи теорії та методології екологічного аудиту						
Тема 1. Предмет та основні завдання дисципліни «Екологічний аудит»	4	2	2	3	13	Пото-чне опиту
Тема 2. Законодавче забезпечення екологічного аудиту в Україні	6	2			13	
Тема 3. Форми та види екологічного аудиту. Процедури і документальне забезпечення	6	2			13	
Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти екологічного аудиту						
Тема 4. Аудит систем менеджменту організації згідно міжнародних стандартів серії ISO 14000	4	2	3	3	14	Поточе опитування
Тема 5. Спеціальні сфери застосування екологічного аудиту	4	2			14	
Тема 6. Особливості проведення екологічного аудиту діяльності, пов'язаної з використанням природних ресурсів	4	2			13	
Тема 7. Екологічний аудит територій та видів господарської діяльності	4	2			13	
Разом	32	14	5	6	93	

заочна форма навчання

	Кількість годин		
	Лекції	Прак-тичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Основи теорії та методології екологічного аудиту			
Тема 1. Предмет та основні завдання дисципліни «Екологічний аудит»	1		20
Тема 2. Законодавче забезпечення екологічного аудиту в Україні	1	1	20
Тема 3. Форми та види екологічного аудиту. Процедури і документальне забезпечення	2	1	19
Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти екологічного аудиту			
Тема 4. Аудит систем менеджменту організації згідно міжнародних стандартів серії ISO 14000	1		19
Тема 5. Спеціальні сфери застосування екологічного аудиту	1		20
Тема 6. Особливості проведення екологічного аудиту діяльності, пов'язаної з використанням природних ресурсів	1	1	20
Тема 7. Екологічний аудит територій та видів господарської діяльності	1	1	20
Разом	8	4	138

4. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1. Основи теорії та методології екологічного аудиту

Практичне заняття №1

Тема 1. Предмет та основні завдання дисципліни «Екологічний аудит»

Мета: з'ясувати предмет та основні завдання дисципліни «Екологічний аудит»

Питання для обговорення:

1. Сутність і мета екологічного аудиту.
2. Основні завдання екологічного аудиту.
3. Принципи проведення екологічного аудиту.
4. Об'єкт і предмет екологічного аудиту.
5. Відмінності екологічного аудиту від екологічного моніторингу та інспекції.
6. Роль екологічного аудиту в системі екологічного управління підприємством.
7. Етапи становлення екологічного аудиту як наукової та практичної діяльності.
8. Екологічний аудит як інструмент підвищення екологічної ефективності підприємства

підприємства

Практичне заняття №2

Тема 2. Законодавче забезпечення екологічного аудиту в Україні

Мета: з'ясувати законодавче забезпечення екологічного аудиту в Україні

Питання для обговорення:

1. Нормативно-правова база екологічного аудиту в Україні.
2. Законодавчі вимоги до проведення екологічного аудиту.
3. Права, обов'язки та статус екологічного аудитора.
4. Роль державних органів у регулюванні еколого-аудиторської діяльності.
5. Закон України «Про екологічний аудит» та його ключові положення.
6. Об'єкти, що підлягають обов'язковому екологічному аудиту.

7. Фінансові та правові аспекти проведення екологічного аудиту.
8. Гармонізація національного законодавства з міжнародними нормами у сфері екологічного аудиту.

Практичне заняття №3

Тема 3. Форми та види екологічного аудиту. Процедури і документальне забезпечення

Мета: з'ясувати форми, види, процедури і документальне забезпечення екологічного аудиту.

Питання для обговорення:

1. Класифікація видів і форм екологічного аудиту.
2. Основні етапи проведення екологічного аудиту.
3. Критерії оцінювання екологічної діяльності підприємства.
4. Внутрішній та зовнішній екологічний аудит: особливості та порівняння.
5. Обов'язки та функції екологічного аудитора.
6. Документальне забезпечення процесу екологічного аудиту.
7. Структура й зміст екологічного аудиторського звіту.
8. Контроль якості проведення екологічного аудиту.

Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти екологічного аудиту

Практичне заняття №4

Тема 4. Аудит систем менеджменту організації згідно міжнародних стандартів серії ISO 14000

Мета: з'ясувати аудит систем менеджменту в організаціях

Питання для обговорення:

1. Призначення системи екологічного менеджменту відповідно до стандартів ISO 14000.
2. Принципи екологічного аудиту систем управління.
3. Вимоги стандарту ISO 14001 до екологічного аудиту.
4. Етапи аудиту системи екологічного менеджменту.
5. Використання результатів аудиту для вдосконалення екологічної політики підприємства.
6. Відмінності між сертифікаційним і внутрішнім аудитом за ISO 14001.
7. Методи оцінки відповідності системи управління екологічним стандартам.
8. Міжнародний досвід розвитку екологічного аудиту.

Практичне заняття №5

Тема 5. Спеціальні сфери застосування екологічного аудиту

Мета: з'ясувати спеціальні сфери застосування екологічного аудиту

Питання для обговорення:

1. Галузі застосування екологічного аудиту.
2. Екологічний аудит у промисловості та енергетиці.
3. Екологічний аудит у сільському господарстві.
4. Використання екологічного аудиту в транспортній галузі.
5. Аудит екологічних аспектів у будівництві та інфраструктурі.
6. Екологічний аудит у сфері поводження з відходами.
7. Економічні та управлінські переваги запровадження екологічного аудиту.
8. Роль спеціальних аудитів у прийнятті управлінських рішень.

Практичне заняття №6

Тема 6. Особливості проведення екологічного аудиту діяльності, пов'язаної з використанням природних ресурсів

Мета: з'ясувати особливості проведення екологічного аудиту діяльності, пов'язаної з використанням природних ресурсів

Питання для обговорення:

1. Об'єкти екологічного аудиту у сфері природокористування.
2. Методи оцінювання впливу діяльності на природні ресурси.
3. Роль екологічного аудиту в забезпеченні раціонального природокористування.
4. Особливості проведення аудиту у сфері водокористування.
5. Аудит підприємств, що використовують земельні ресурси.
6. Екологічний аудит лісових і рекреаційних територій.
7. Критерії екологічної ефективності природокористування.
8. Використання результатів аудиту у програмах сталого розвитку.

Практичне заняття №7

Тема 7. Екологічний аудит територій та видів господарської діяльності

Мета: з'ясувати особливості проведення екологічного аудиту видів господарської діяльності

Питання для обговорення:

1. Мета і завдання екологічного аудиту територій.
2. Етапи проведення екологічного аудиту територій.
3. Показники оцінювання екологічного стану території.
4. Аудит видів господарської діяльності, що впливають на довкілля.
5. Аналіз екологічних ризиків і чинників антропогенного впливу.
6. Формування рекомендацій за результатами екологічного аудиту територій.
7. Інструменти моніторингу для проведення територіального екоаудиту.
8. Використання результатів аудиту територій у формуванні регіональної екологічної політики.

5. Самостійна робота

Самостійне завдання виконується і подається для оцінювання у формі реферату або презентації в редакторі PowerPoint і загалом складається з двох блоків:

- ~ теоретичного, який прив'язаний змістовно до змістового модуля 1;
- ~ прикладного, прив'язаного змістовно до змістового модуля 2.

6. Тренінг з дисципліни.

Тренінг з дисципліни «Екологічний аудит» виконується студентами в аудиторії.

Тематика тренінгу: «Розробка програми екологічного аудиту в організації».

Оцінка за Тренінг визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за зміст підготовленого матеріалу та його викладення.

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі навчання дисципліни «Екологічний аудит» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- заліково-модульне тестування та опитування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання індивідуальних завдань для самостійної роботи;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольна робота;
- інші види індивідуальних та групових завдань;

— экзамен.

8. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Екологічний аудит» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	5%	15%	40%
Поточне опитування	Модульний контроль	Тренінги	Самостійна робота	Екзамен
Оцінка за поточне опитування визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять (кожен здобувач має бути оцінений не рідше як раз на два заняття); Модульний контроль проводиться за всіма темами наприкінці вивчення курсу в аудиторії або в системі дистанційного навчання Moodle.		Визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час тренінгу.	Оцінюється рівень виконання індивідуального самостійного завдання як цілісного наскрізного проекту.	Структура екзаменаційного білета: ~ 10 тестів (по 2 бали кожне) ~ 2 теоретичні питання (по 25 балів кожне) ~ задача (30 балів)

Поточне опитування під час заняття:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань;

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких

питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки;

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але

без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності;

1–59 балів – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичних питань. Підсумкова оцінка за поточне опитування кожного модуля визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих під час занять в межах кожного модуля.

Модульна робота, екзамен – види контролю, при яких засвоєння студентом матеріалу оцінюється від 0 до 100 балів як сума балів за виконані завдання. Екзамен складається з 10 тестів та 3 теоретичних питань.

Екзаменаційний білет складається з 10 тестів, за правильну відповідь на кожен із яких студент може отримати 1 бал, що в підсумку дає максимально 10 балів. 1 бал надається за правильну відповідь на тест. У разі неправильної відповіді студент не отримує балів (0 балів).

Теоретичні питання: 3 теоретичні питання, за відповіді на які студент може отримати від 0 до 30 балів на кожне питання, що в сумі дає максимально 90 балів.

21–30 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, правильно розв'язує практичне завдання і інтерпретує отримані результати, демонструє самостійність виконання.

11–20 балів – у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, правильно розв’язує практичне завдання, але на додаткові контрольні запитання відсутня повна відповідь, допускає несуттєві неточності та фрагментарно (без аргументації) інтерпретує отримані результати, демонструє самостійність виконання.

1–10 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно розв’язує практичне завдання, допускає суттєві неточності, поверхнево його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань.

Тренінг:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його використовує під час виконання завдань тренінгу, виявляє творчий підхід до виконання завдань;

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при виконанні окремих завдань тренінгу не вистачає достатньої глибини та аргументації його використання, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки, загалом виявляє творчий підхід до виконання завдань;

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та загалом його використовує при виконанні завдань тренінгу, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому суттєві неточності та помилки, в окремих моментах виявляє творчий підхід до виконання завдань;

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його використовує, недостатньо розкриває зміст завдань тренінгу, допускаючи при цьому суттєві неточності, не виявляє творчого підходу до виконання завдань;

1–59 – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст завдань тренінгу, не бере участі у колективних завданнях під час проведення тренінгу.

Оцінка за Тренінг визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих за зміст підготовленого матеріалу за 1-3 ситуативним завданням, які подаються у формі короткої доповіді на 5-7 хв.

Самостійної роботи

У процесі проведення контрольних заходів викладач оцінює, в т. ч., рівень засвоєння студентом навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання, обґрунтованість та логічність викладення самостійно вивченого матеріалу, повноту розкриття теми, винесеної на самостійне вивчення, оформлення матеріалів згідно з висунутими вимогами (за необхідності).

Підсумкова кількість балів, набрана студентами за виконання завдань з самостійної роботи, є однією з складових поточної успішності студентів з дисципліни.

Самостійна робота з кожної теми за робочою навчальною програмою оцінюється в 100 балів з використанням стандартизованих узагальнених критеріїв оцінювання знань. Де:

- 90-100 балів - це коли робота виконана в повному обсязі і допускаються незначні помилки, студент володіє вільно знаннями з опрацьованої тематики, розуміє методи і підходи дослідження, які були застосовані під час виконання самостійного завдання. Здобувач добре орієнтується в предметній термінології, чітко формулює відповіді на поставлені запитання.

- 75-89 балів - студент допускає несуттєві помилки, які виправляє, відповідаючи на додаткові запитання, теоретичні і практичні блоки самостійного завдання виконані належним чином з окремими дискусійними положеннями чи недостатньо обґрунтованими пропозиціями.

- 65-74 балів - якщо обсяг виконаного самостійного завдання становить від до 74% від передбаченого. Студент відповідає не менш ніж на 64% запитань, але відповіді недостатньо

точні, додатковими питаннями коригуються слабо. Не в повному обсязі виконано теретичну і практичну частину самостійної роботи.

•60-64 бали - студент слабо опрацював і засвоїв тематику самостійного завдання, погано орієнтується в методах дослідження, оперує неточними формулюваннями і слабо володіє практичними навичками.

•35-59 - незадовільно з можливістю повторного складання.

•1-34 - незадовільно з обов'язковим повторним курсом.

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

В автоматизованій системі для екзамену 5 оцінок. Відсутність оцінки за попередній модуль унеможливорює виставлення оцінки за наступний.

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1	Електронний варіант лекцій	1–7
2	Тестові завдання (електронний варіант)	1–7
3	Контрольні роботи (у т. ч. електронний варіант)	1–7

Рекомендовані джерела інформації

1. Галушкіна Т. П., Грановська Л. М., Кисельова Р. А. Екологічний менеджмент та аудит. Навчальний посібник. – Суми: СУМДУ, 2025. – 456 с.

2. Гуренко, Т., & Дерев'янка, С. (2024). ЗНАЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО ЕКОЛОГІЧНОГО КОНТРОЛЮ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ АГРОБІЗНЕСУ. Економіка та суспільство, (64). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-9>

3. ДСТУ ISO 19011:2019 Настанови щодо проведення аудитів систем управління (ISO 19011:2018, IDT)

4. Екологічне підприємництво та екологізація підприємництва: теорія, організація, управління. Жарова Л.В., Какутич Є.Ю., Хлобистов Є.В.; за ред. акад. Б.М. Данилишина. Університетська книга. 2023. 240 с.

5. Екологічний аудит: покроковий алгоритм впровадження на підприємстві. <https://ecolog-ua.com/news/ekologichnyy-audit-pokrokovyy-algorytm-vprovadzhennya-na-pidpryyemstvi>

6. Єремєєв І.С., Дичко А.О. Екологічна природна та техногенна безпека. Гельветика. 2022. 434 с.

7. Зільник Н. Екологічний аудит: поняття, шляхи вдосконалення. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-9\(39\)-461-470](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-9(39)-461-470)

8. Про екологічний аудит : Закон України від 24.06.2004 № 1862-IV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1862-15#Text>

Інформаційні ресурси

1. Асоціація природоохоронних територій України. URL: <http://www.zapovidnyk.org/>
2. Законодавство України. URL: <http://www.rada.kiev.ua/>

3. Державний комітет статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>